

VIDIECKY PARLAMENT NA SLOVENSKU 13.8.2020, ZORGANIZOVAL DISKUSIU,

v Hoteli Bystrička, ktorý je ľahko dostupný z centra mesta Martin.

Témy:

Iniciatíva Regióny 2030 - spoločný sociálny dialóg,

Polirural - na budúcnosť orientovaný kolaboratívny rozvoj politík pre vidiecke oblasti a ľudí,

Vidiecka mládež v regiónoch - rôznorodé pohľady na služby verejnej správy od jej príjemcov.

Účastníkov privítala pani Grajciarová a predstavila nám hotel, pani starostka sa nemohla zúčastniť, ale poslala nám informačné materiály o obci.

Po krátkych prezentáciách sa rozprúdila diskusia.

Maria Čuchtová - Ako sú v tejto iniciatíve zakomponované Mikroregióny? Pretože všade sú spomínané len MASky (podmienka 10 000 obyvateľov, mikroregión Čierna Hora má niečo cez 8000).

Odpoveď: Netreba čakať, že príde niekto z vonku zo štátu a bude vás chcieť zapojiť, vy musíte byť aktívni a začať sa v regióne združovať, spojiť sa napr. s regionálnym ZMOSom a s občianskymi združeniami a relevantnými aktérmi v regióne.

Viliam Obenhauser - To čo ste kriticky hovorili na začiatku je systémová porucha, toto treba odstrániť. Napr. Starostovi prídu peniaze pre obec a jeho nezaujímajú ostatné obce. Pokiaľ sa toto neodstráni, tak sa nič nezmení.

Na druhej strane ak je vo výzve vytvorenie partnerstva, tak sa obce nezdrúžujú, nie je záujem.

Doc. Jozef Húska - Reakcia na výrok: „Sústrediť sa na výsledok a keď ho docielim, tak mi EU preplatí.“ ... Ale ako fungovať a robiť niečo bez peňazí. Svetová banka dá 20% bezpodmienečne, ktorý nedokladujete. Ale keď dosiahnete výsledok hneď vám preplatia za výsledok.

Janka Mikušáková: V rámci regiónu Turiec sa teraz realizujú výzvy kde je podmienka vytvorenie partnerstva.

Prezentácia Polirural, Zuzana Pálková

Ženy - vdovy a osamelé matky na vidieku – vylúčené skupiny (excluded groups) – vyšlo zo SWOT analýzy.

Otázka: Niektoré obce bojujú u každého obyvateľa s čím bojuje aj základné školstvo. Bola táto otázka diskutovaná v projekte?

Odpoveď: Zatiaľ sme to špecificky neriešili, ale dá sa to zahrnúť do diskusie.

Andrea Hagovská - Štatistika koľko škôl s akým počtom – udržateľnosť? Na 4. mieste sú udržateľné miesta.

Zriadenia ZŠ sa drží územného plánovania, o ktorom sa diskutuje už vyše 10 rokov. ČR dlhodobý prieskum Šance vo vzdelávaní – záver- čím väčšia škola tým lepšie výsledky.

1.-4. nech je v obciach, ale 2. stupeň nech je vo väčších školách. Tiež je to závislé od príjmov rodičov.

Viliam Obenhauser - Kvality škôl stojí na kvalite učiteľov a PgG fakúlt, čo je katastrofa.

Príklad zastupujúcej starostky z XY - preradila syna do školy do dediny do malotriedky, kvôli individuálnemu prístupu. Je spokojná. Zvyšuje sa záujem o malé dedinské školy, sô veľmi dobre vybavené.

Valéria Kabinová – chýba docenenie učiteľov, porovnanie učiteľov v Kozárovciach a v Bratislave , lepší prístup dedinských učiteľov aj počas pandémie. Rodičia by mali vychovávať k úcte k učiteľom.

Vzdelanie nie je kľúčová hodnota. Všetko je zle nastavené systémovo - na počet žiakov.

Andrea Hagovská - Stredné odborné školy pre rozvoj na vidieku – sústrediť pozornosť na rozvoj týchto škôl. 4 pilotné v BB, v Prešove 2,5 školy. Transformácia na centrá celoživotného vzdelávania.

U nás nie je zadefinovaná kvalifikácia digitálny farmár.

40% curricula si môže upraviť škola. Problém je zohnať kvalitných učiteľov, ktorí budú učiť na tých školách.

Od minulého roka nie je potrebné mať pedagogické minimum, ak učia odborné predmety ako čiastočný úväzok.

Viliam Obenhauser – obec nemá nič z toho, keď má v obci živnostníkov. Nie je potreba s nimi komunikovať, Je potrebné vybudovať vzťah, vytvoriť nejaký systém prepojenia.

Mária Čuchtová – Nemyslím si, že obec nemá záujem spolupracovať so živnostníkmi, ale problém je verejné obstarávanie.

Andrea Hagovská – existuje systém podpory lokálnych aktérov, ale nie je informovanosť a starostovia sa boja využívať tieto metódy, lebo o nich nevedia. Samospráva málokedy prizýva k procesom živnostníkov, podnikateľov...

Príklad výroku jedného starostu: „Podielové dane ja by som ani nepotreboval keby som mohol priamo spolupracovať so svojimi podnikateľmi v meste....“

Viliam Obenhauser – Spoločný server pre všetky vidiecke aktivity zhromaždiť a sprístupniť-možnosť v rámci Poliruralu.

Nutnosť podpísať informovaný súhlas.

Mária Behanovská pozvala účastníkov 22.9. Deň vidieka v NR. Zmena vlády a štruktúr, je to proces, ktorý trvá niekoľko mesiacov až rok.

Vidiecka mládež v regióne – informovala Mária Behanovská

Mária Čuchtová – mladí ľudia majú skoro všetko a už nevedia čo by chceli. V obciach chýbajú lídri, ktorí by potiahli ostatných, robili spoločné projekty. Nemajú záujem o spoluprácu so samosprávou, akoby sa báli zaklopať na dvere. Majú dobré nápady, možno by aj chceli, ale nevedia ako na to. Nenapadne ich ísť za poslancom, starostom. Chýba im informovanosť, a to sme my robili počas trvania projektu. Príklad rozprávkový chodník škriatka Mikluša. Úspech projektu sa prejavil tento rok, keď bol zaradený do prešovského legendária, veľa turistov.

Reakcia: To je výsledok digitálnej doby a uzatvárania sa spoločnosti.

Otázka je či tí ľudia majú priestor na stretávanie a ako sú vedení? Vychovávame ich v pohodlí a nič nemusia. Sú iniciatívy kde je to úspešné a starosta je uvedomelý.

Starosta z Podhradia Bohuslav Bella.:

680 obyvateľov. Pred pár rokmi som spozoroval, že máme mladých ľudí, ktorí si vytvárali skupiny na sociálnych sieťach. Folklorný súbor, futbal, požiarnici ... Záujem sa znižuje, stále tí istí sa zapájajú a starnú. Nad tým som sa začal zamýšľať. Vplyv výchovy, mama hotel. Model základnej vojenskej služby mal svoje východy. Začal s administratívou - stratégia práce s mládežou v obci. Participatívny proces s mladými, kde sa ich pýtali čo by chceli, následne s OZ, záujmovými organizáciami, následne stretnutie s poslancami. Vyčlenili sme mládeži peniaze z rozpočtu. Napriek tomu, že máme veľa budov, mladí prišli s tým, že sa nemajú kde stretávať. Ich podmienka bola, že oni chcú niečo svoje – nie spoločné priestory. Dali sme im miestnosť - klubovňu, o ktorú sa starajú sami a sami si ju zveľadili. Začínajú tam robiť aktivity: hudobná výchova, stolnotenisový turnaj. Stojí to veľa úsilia, ale čo by sme pre nich neurobili. Teraz sa to otočilo oproti minulosti, (keď nás rodičia ťahali domov z vonka), že im ponúkame možnosti a prosíme ich, aby niečo robili spoločne a neuzatvárali sa doma. Vlni sme urobili multifunkčné ihrisko a teraz idú robiť tenisový turnaj.

Mária Behanovská aktivita snímok dňa – vyšlo nám, že mladí strávia 5 hodín na mobile – priveľa prístupu, veľa času. Rodičia by sa mali viacej zaujímať, čo ich deti robia, mali by obmedziť prístup a vyžadovať od svojich detí aj povinnosti v domácnosti, nehovoriac o spoločných záujmoch, ktoré treba rozvíjať.

Monika Slaninová Vidiecky parlament mladých na Slovensku (VPMS) - informácia o sprostredkovaní kontaktu pre mladých lídrov.

Zuzana Palková ponúkla 3 mesačnú stáž na farmách v Španielsku, Talianku Belgicku pre absolventov SOŠ.

Hagovská: Formuje sa nový odbor Agromechatronik – nie traktorista, lebo musí ovládať IT zručnosti aj angličtinu.

Pozvánka pre prítomných stať sa členom OZ VIPA SK.